

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 26. maliga travna 1848.

List 17.

Svobodni Lenart.

Hajsa, juhe! zdaj Lenart le
Od zjutrej do večera uka,
Ne vé kak staviti klabuka —
Prisvitala svobodnost je!
Jo počastit' se če napiti
De sam domú ne more priti.
Pa kaj mu mar? — Saj prost je zdaj!

Brez dela — Lenart misli — bo
Ko limbar tudi on obléčen,
In kakor ptíček lahko osrččen. —
Drugač prikazni pričajo:
On stergan je, kot sploh lenuhi,
In lakot kruli po trebuhu.
Pa kaj mu mar? — Saj prost je zdaj!

Zdaj desetina — stari davk —
In preč bo tlaka ino kazen.
Pa tudi žep je Lentov prazen.
Gotov je skušnje resni navk:
»Lenoba da dobička malo,«
»Le dolgov več se bo nabralo.«
Pa kaj mu mar? — Saj prost je zdaj!

Vse javno posihmal bo smel
Od sleherniga govoriti,
Slabosti bližnjiga odkriti;
Alj slábo se je Lenart vjel. —
Kér brez nehaja jezik brusi
Klobas si vročih herbet skusi.
Pa kaj mu mar? — Saj prost je zdaj!

Zdaj vino, sol in tud duhán
In vsaka reč bo v taki ceni,
De nič nam kupa več ne greni.
Alj Lenart plačat nič ni v stan'.
Po bobni dolgi se glasijo,
In od posestva ga podijo.
Pa kaj mu mar? — Saj prost je zdaj!

Še clo gosposke neče več,
In tud duhovšne ne imeti,
De bo svobodnost le na sveti.
Na zadnje Lenart sam je preč.
Napuh do pekla se poniža,
In jok je terme tužna víža.
Kaj ima zato, de prost je bil?!

J. Hašnik.

Zdravljica.

Prijátli! odrodile
So terte vince nam sladkó,
Ki nam oživlja žile,
Serce razjásni in okó,
Ki vtopí
Vse skerbi,
V potertih persih up budí!

Komú nar pred vesélo
Zdravljico, brátje! čmo zapét'?
Bóg nášo nam dežélo,
Bóg žívi ves slovénski svét,
Brate vse,
Kar nas je
Sinóv slovéče matere!

V sovražnike z oblákov
Rodú naj nášga tréši gróm;
Prost, ko je bil očákov,
Napréj naj bó Slovéncev dóm;
Naj zdrobé
Njih roké
Si spóne, ki jim še težé!

Edínost, sréča, správa
K nam naj nazáj se vérnejo;
Otrók, kar íma Sláva,
Vsi naj si v róke séžejo,
De oblast
In z njó část,
Ko préd, spet náša boste lást!

Bog žívi vas Slovénke,
Prelépe, zláhtne róžice;
Ni táke je mladénke,
Ko náše je kervi deklé;
Naj sinóv
Zárod nóv
Iz vas bo stráh sovražnikov!

Mladénči, zdaj se pije
Zdravljica váša, ví naš up;
Ljubézni domačije
Nobén naj vam ne vsmérti strúp;
Kér zdaj vás,
Kakor nás,
Jo sérčno bránit klíče čas!

Živé naj vsi naródi,
 Ki hrepené dočákat dan,
 Ki, kóder sónce hódi,
 Prepír iz svéta bó preguán,
 Ki roják
 Prost bo vsák,
 Ne vrág, le sósed bó meják!

Nazádnje še prijátli,
 Kozárce za-se vzdignimo,
 Ki smo zató se zbrát'li,
 Ki dóbro v sércu mislímó;
 Dókaj dní
 Naj žíví
 Vsak, kar nas dóbríh je ljudí! —

Dr. Preséerin.

Poménki s kmeti in rokodelci v mnogih rečéh sedanjiga časa.

Na Gorénskím so jo kozjji dohtarji (tako sim slišal v Šentrupertu Winkeladvokate ime-novati) zlégli, de dva mesca ni nobene postave, in de smé ta čas vsak storiti, kar koli hoče. Po tem bo pa treba spét ubogati. Mende ménijo, de do Dunajskiga zbora nikakoršne vlade ni. Bog daj norcam pamet!

Nek drug slepar je takole učil: „Od stvarjenja svetá do Kristusoviga rojstva je Bog Oče gospodaril; od Kristusoviga rojstva dozday je gospodaril Bog Sin; zdaj je pa Svéti Duh začel, in zdaj bo se le dobro, kér bo svéti Duh kmete razsvetlil, de bojo vse pobili, kar škrice nosi. — Pametnejí so bili kmetje iz Pogorja in Križa. V nekim pismu od tamkej sim bral, de je nekiga žnidarčka iz Kamnika také pamet zapustila, de je šel v Podgorje in na Križ, in je kmete šuntal, de bi se čez gosposko vzdignili. Kmetje pa so ga prijéli, in zvézaniga v Mekine gnali, kjer mu mende niso pogače pekli. Slava takim pametním kmetam!

L. P.

Domači zdravnik in vodnik v mnogih opraviilih mesca maliga travna.

(Zdravnik.) Star pregovor je, de vreme tega mesca je nar bolj spremenljivo, tedej je tudi veliko bolnikov. Pljučnice, posebno pljučna jetika, veliko ljudi spravijo v grob. Ni tedej varno, se prehladiti. Vertnine, kreaša, bobovnik, motavile in druge spomladanjske pervine so zdravju tečne.

(Poljski vodnik.) Ako vreme poprejšnjiga mesca marsikteriga poljskiga dela in setve ni pripustilo, ga berž opravi ta mesec. Krompir sadi v drugi polovici tega mesca po naukih Novíc. Bog daj! de bi ne gnjil. Nezanašaj se samo na krompir, vunder pa ga tudi ne opusti. Upati je, de bo spet dobro rodil. — Turšica se začne okoli sv. Jurja saditi. Lenovic (zgodnji lan) se seje okoli sv. Jurja, tode ne kadar je zlo suho, dežja počakaj, kér v suhim vsejani lan nikoli dobro ne stori. Po skušnjah Belgijancov da zgodnja setev lanú nar tanjši predivo. — Ta mesec ima kmetovavec silno veliko opravití s sétvijo jariga žita. Ako se spomlad suha kaže, je práv, ako se jari ječmen zgoděj seje. Umen kmet skerbi za bogat pridelk živinske piče, torej seje štarsarsko in nemško deteljo, grahovko, turšico i. t. d. de bo imel tako zelenjavo živini klasti. Deteljša se konec tega mesca in pri mokrotnim vremenu gipsajo, ali tudi z gnojnico polivajo, ali s pepélam potrosijo. — Konec tega mesca se dajo hmelju koli.

Iz travnikov se vsa nesnaga čisto pograbi. Ako se močenje ali gnojenje travnikov ni perve dni tega mesca zgodilo, je pozneje že prepóžno. Dobro je tudi travnike z brano prevleči, de se mah poterga; pepél mah morí, senéno drobovje travno seme zaseje.

(Setev vertnin), ktere radi delj časa mlade (frišne) vživamo, kakor graha, salate, retkvice i. t. d. ponovi. Tudi fižol se da že sred tega mesca saditi. Špargelj-nove gredíce prekopaj in poravnaj, de potem kalijočiga špargeljna ne poškodješ. — Če poprejšnji mesec sejan kapus ni ozelenel, ga drugič sej. Na polji namenjeni kapus in zelje se tudi zdeje seje. Konec mesca, ako se ni več zmerzlíne bati, se kumare, buče, dinje sadé. Kakor hitro murva ozelení, se mraza nič več bati ni. —

(Vertnár) ima opraviil, ktere smo že mesca sušca razložili, še zmirej dovolj. Gosence pridno trebite.

(Vinorejč) je pogléštal vinograd, de so količi vsi postavljeni ali pa terte sicer privezane.

Česar nam je zdeje nar bolj potreba?

Cesar Ferdinand so nam ustavo (konstitucijo) dali in z njo vsacimu narodu Avstrijskiga cesarstva narodno svobodnost, ktere nam nihče več vzeti ne sme in tudi vzeti ne more.

Ustava pa je nježno déte, novorojeno, komej en mesec staro — in že terjajo nekteri od deteta krepko moč postavniga moža.

Vsaka dežela kaj družiga terja, in nekteri tako nadležno terjajo spolnjenje vsih svojih prošinj, kakor de bi že za njimi gorélo. „Vse prepóžno, vse prepóžno“ — se razlega glas po več stranéh.

Žal nam je, de moramo réči, de tudi med omikanimi Slovenci je več tacih silnih ljudi, ki ne razumejo: kaj de je ustava in ustavno vladarstvo, sicer bi ne gnali in ne terjali z vsó silo od Cesarja ali od ministra, česar jim ustavni Cesar, česar jim ustavni minister dovoliti ne moreta, kér Cesar niso več samooblastnik, kakor so bili poprej do 15. dneva pretečeniga mesca.

Dunajski veliki zbor — mesca maliga serpana ali pa še poprej — kjer se bojo poslanci vsih avstrijskih deželá sošli, bo začetek nove vladije v vsih rečéh. Od tam bojo prišle ustavne postave, kjer se bo vse natanjko prevdarilo, česar vsaka dežela potrebuje.

Dotistihmal, dragi prijatli! ni nič zamujeniga, kar Vam pri serculeži. Mirno tedej prevdarjajmo, kar bomo svojim poslancam priporočili, de pride v imenu celiga naroda.

Mirno pripravljanje, pa ne silno neprevdarjeno tišanje, nam je perva potreba.

Druga potreba je edinstvo med vsimi narodi Avstrijskiga Cesarstva. Ne smemo si zamolčati, de je naše Cesarstvo v veliki zadrégi, kakor so sedanji čas skorej vse kraljestva cele Evrope. Vsak vé, de tacih prekucij še nikdar na svetu ni bilo, kakoršne so skorej povsod ravno zdeje. Česar nam je tedej v tacih zadevah drugič nar bolj potreba? Kaj družiga, kakor de z zedinjeno močjó deržimo in podpiramo svojiga Cesarja, svoje Cesarstvo, kteriga udje smo, de nas nobena moč od njega ne odterga in ne razdrobí v majhne kosce, ki sami so brez moči.

Dragi Slovenci! nikar ne mislite, de bi nam zdeje mogel kdo našo narodnost vzéti, ako po bratovsko Nemcam roko podamo. Nemci že dobro vedó, de jim Slovani nismo več podložni in de jim tudi nočemo podložni biti; ustava nas je osvobodila. Oni bojo našo narodnost spoštovali in nam je ne bojo kratili, kakor mi njih ne kratimo. Tako si zamoremo dragi bratje eniga Cesarstva, eniga Cesarja biti, ki nam je vsim mil oče.

Dr. Bleiweis.